

א.פ.

פרטי כל מ"ס' 20 / ב'

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט, שהתקיימה ביום ד',

בו' בשבט תשי"ג-11.2.53

		נרכחים:
הי"ר ס. אונא	ב. חת.	
ב. מזניה	ע. מלימון	
ע. אסף	ז. קליבנוב	
י. בר-יהודה	מ. קסיס	
ד. בר-רב-האי	ח. רובין	
י. הררי	ר. שרי	
ז. ודהפטיג	ב. שרון	
		בעדרו:
ע. איכילוב	ת. טובי	
ב. אבניאל	י. כסה	
א. אלטמן	ק. לוז	
ר. בסטוני	י. שפירא	
י. בדר	א. תבורי	
א. דויטש		

שר המטפטים פ. רוזן	מוזמנים:
ח. כהן - היועץ המשפטי	
א. ידין	
מ. שטנן	
י. ודיץ	
ש. קדמי - מחרגם	

- סדר היום:**
1. חוק רכישת מקרקעים (אסור פעולות ופצויים)
 2. נוהל הדיון בחוקי יסוד

1. חוק רכישת מקרקעים (אסור פעולות ופצויים)

סעיף 2(ב)

הי"ר ס. אונא: בסעיף 2(ב) הוצעו ארבע הצעות לגבי פרק הזמן: שלש שנים, שנתיים, 18 חודש ו-6 חודשים

החלטה: בקבע פרק זמן של שנה אחת. הסתייגות לחבר הכנסת חת, המציע פרק זמן של 18 חודש.

הי"ר ס. אונא: חבר הכנסת ת. טובי מציע למחוק סעיף-קטן זה ולכתוב במקומו: "אם על נכס כב"ל הוקמו בינתיים ישובים חדשים (מעברות עולים וכו') על רשות הפתוח לתת לבעל הקרקע כפיצוי קרקע דומה בטיב ובטוח בקרבת מקום. פיצויים כספיים מותרים רק בהסכמת בעל הקרקע מרצונו החפשי ובסכום המוסכם על ידו".

סעיף 2(ג) - אין הערות

סעיף 3 - זכות לפיצויים

סעיף-קטן (א)

ג. אזניה: הצעתי היא לכתוב: „בעליו של נכס נרכש זכאי לפיצויים עליו מאת רשות הפיתוח. הפיצויים יינתנו בכסף, אלא אם הוסכם אחרת בין הבעלים ורשות הפיתוח. שער הפיצויים ייקבע לפי הסכם בין רשות הפיתוח ובין הבעלים, ובאין הסכם - על ידי בית המשפט בהתאם לאמור להלן“.

ז. בר-יהודה: ההבדל, כפי שאני מבין הוא בזה, שלבית משפט אפשר לפנות רק על גובה הפיצויים. הסעיף לפי נוסח הצעת ועדת-המשנה אומר שצריך תחילה לנסות להתפשר גם בענין קרקע.

ח. רובין: מתוך טקסט החוק עוד אינני לומד למעלה מכל ספק, שדייר או חוכה, למשל, יכולים להופיע בתור אספידנטים לפיצויים. הדבר לא ברור מתוך הגדרת „בעל“ לפי הטקסט הזה.

אני חושב שכל הסכם צריך להיות מאושר על-ידי בית-משפט המחוזי - אם יש הסכם. אני מבין שיוזמי החוק חושבים שבענין פיצויים צריך להיות סידור הוגן וטוב ביותר, וזה ייתכן רק אם כל הסכם יגיע לאישור בית המשפט.

ח. כהן: אפשר להוסיף את המלה „כל“ ולומר: „כל בעל זכאי לפיצויים“.

ז. בר-יהודה: אם מדובר לא על „בעל“ אלא על „בעלים“, ולזה מוסיפים את דבר חובת האישור - פירוש הדבר שכל אחד צריך לחכות עד שיסתיים הבירור אם יש עוד בעלים וכדומה. אם נדרוש למפרע אישור כזה, הרי בית המשפט לא יוכל להוציא פסק-דין אלא לאחר שנוכח כי אין יותר בעלים.

ח. רובין: אפשר לקבוע בחוק שבית-המשפט יפרסם, מתוך חודש ימים כל מי שיש לו תביעות וטענות, חייב להגישן.

ז. בר-יהודה: זה לרעת הטוענים.

ז. וייץ: אני חושב שאין מקום לכל ההערות האלו, באשר מי שיבוא ליטען איזו טענה, צריך להוכיח שהוא בעל זכות. וההובחה תהיה בפני מוסד בעל סמכות לכך - בית המשפט או הטאבו. יקבל פיצויים רק מי שיש לו אסמכתא מספספת לכך. על כן נראה לי שהנוסח, שבעליו זכאי „מספיק בהחלט. כמו כן אני חושב שמיותר ענין החיוב להופיע בפני בית-משפט.

ס. סטיין: אין בסעיף קוים ברורים לפיהם תנהג רשות הפיתוח בענין הפיצויים. לפי סעיף זה ניתנות לפקיד המסמך סמכויות רחבות להחליט על שיעור הפיצויים והשטח שלפיו ישלמו אותם. אם בעל הקרקע לא יסכים להצעת הפקיד ויפנה לבית המשפט, בודאי שבית-המשפט יגיד שעליו לקבל את הצעת הפקיד המוסמך, כי הפקיד המוסמך יכול לבוא להופיע בפניו ולהציג מטמכים שאין לו יותר אדמה משהציע.

על כל פנים אין בארץ בעלי קרקעות גדולים. אלה שישנם - מצבם קשה. לעתים קרובות הבעלים רשום כאבי המספחה, ואם במקום 50 דונם שהיו לו מתן לו רשות הפיתוח 20 דונם בלבד ואלה יצטרכו לשמש מטענת פרנסתה של כל המספחה; וייתכן שיש לו גם בנים נשואים שגם הם חיים מן הקרקע הזאת, במקרה כזה, הפקיד המוסמך בהציעו הצעתו, לא יתחשב במצבו הכלכלי של הזכאי לפיצויים. לכן הצעתי היא שרשות הפיתוח תהיה חייבת לתת לו תמורת האדמה שנקחה ממנו - אותו שטח.

כל הסעיף הזה הוא יותר ענין כלכלי מאשר חוקי, ולכן אבקש לתת את דעתכם על התוצאות הכלכליות שינבעו מביצועו, אם יסאך כפי שהוא. אם יש לכם חשש שיש בעלי קרקעות גדולים מאד והם יבואו ויתבעו

פיצויים שלא יהיה ביד המדינה לתתם, אני מוכן להחליט על סיעור מטויים, טעד לסיעור הזה תינתנה קרקעות, ולמעלה מזה - לא תינתנה.

סעיף 4 שהצעתי, אומר: (א) רשות הפיתוח תשלם פיצויים בעד כל נכס נרכש כמזומנים או באדמה חקלאית אחרת, או בזכות או בטובת-הנאה באדמה חקלאית אחרת, או מקצתם מזומנים ומקצתם באדמה חקלאית; (ב) היתה פרנסתו של בעל האדמה על החקלאות בשלמות או באופן חלקי, חובה על רשות הפיתוח לתת לבעל האדמה אדמה חקלאית כתמורה מלאה בעד הנכס הנרכש, בתנאי שאדמה זו תהיה שווה בערכה, מבחינת הטיב, הסוג והשטח, לנכס הנרכש ושתהיה סמוכה ככל האפשר לאותו נכס נרכש; (ג) הוראת סעיף-קטן (2) כנ"ל לא תחולנה במקרים בהם יביע בעל האדמה את רצונו לקבל פיצויים כמזומנים או פיצויים שמקצתם מזומנים ומקצתם אדמה; (ד) בהתחשב בסעיף קטן (2) הנ"ל, ייקבעו הפיצויים לפי הסכם בין רשות הפיתוח לבין בעל האדמה. בהעדר הסכם כזה, ייעשה הדבר על-ידי בית המשפט, לפי ההוראות המצויינות מטה.

היו"ר מ. אונא: אני מבין שבסעיף-קטן (א) חבר הכנסת קטיס בכלל אינו מציע מזה יגיע לבית-המשפט, אלא בסעיף-קטן (ב).

ס. קטיס: אני מתנגד שיוכנס פה הסינוי הזה בענין בית-המשפט בזמן של העדר הסכם.

ז. הררי: אין לשכוח שבעליו של נכס זה לאו דוקא בעל הקרקע. לפי ההגדרה שלנו גם בעל המסכנות הוא בעל זכות ובעל טובת הנאה. אי-אפשר לכפות בחוק את הממשלה, אלא לסלם כסף, כי ברגע שיכפו עליה לתת קרקע אחרת, הרי כאילו לא נתנו כל תרופה וכל פיצויים; כי בית-המשפט אינו יכול לסוטט בארץ ולחפס קרקעות מתאימים. על כן ברור שהקביעה יכולה להיות רק על כסף. ענין החליפין יכול לבוא רק בהסכמה. בחוק לא יכול להיות דבר אחר אלא כסף, עם זכות לצדדים להחליף קרקע.

איננו מחוקקים פה חוק קרקעות חדש. לסם מה איטור בית המשפט אם יטנה הסכמה? כל החוק בא בעקבות חוק רכישה לצרכי צבור 1943, לפיו הממשלה יכולה להפקיע את כל הקרקעות. לאחר שאנחנו עושים את הוולידציה של החוק הוא איננו צריכים לחפס לתת פה תרופות חדשות שאינן כתובות בחוק המקורי. וסם כתוב שאפשר לתת כסף וסאין הולכים לבית-המשפט אלא בהסכמת הצדדים. עלינו ללכת בחוק זה מלה במלה בעקבות החוק הסנדטורי ולדאוג לענין הפיצויים לקרקעות שנלקחו אז, ולמצוא דרך לערעורים. כל יתר הדברים אינם נחוצים, וכספיק לומר: פקודת רכישה לצרכי צבור 1943 חלה במלואה על כל קרקע שנלקחה לפי חוק זה, בפופה לסינויים שהוכנסו.

היו"ר מ. אונא: כל מה שרצינו לברר הוא, אם יכולה להיות איזו תקלה מזה שנקבע כאן מלכתחילה אלטרנטיבה, שאם לא יבואו לידי הסכם, אחר-כך בית-המשפט יקבע. ובענין זה יש לנו סתי נוסחות: של הועדה ושל חבר הכנסת אזניה.

נ. חת: השקפתי הכללית היא, שלאחר שקרקע כבר נלקחה, צריך לתת את המסוימום האפשרי תמורתה. בית המשפט המחוזי דן על-פי החוקים ואינו יכול לדון אם יטנה קרקע או איננה - מה שמתקבל מהצעת יושב-ראש הועדה.

ח. רובינן: אינני מבין מה הויכוח לגבי סעיף 3(א). הדבר נוגע לסעיף 3(ב) שמסביר איך נוהג בית המשפט במקרה שלא הגיעו לידי הסכם. אני מציע, איפוא, לסיים תחילה את הדיון בסעיף 3(א).

ז. הררי: אין לשכוח שפה מדובר על עסק עם הממשלה, ואם לא תינתן הזכות לכסף - הוא לא יקבל בכלל פיצויים.

ב. אזניה: נכון הוא שבסעיף-קטן (א) אנחנו מדברים על הדברים הכלליים ולא על המקרה המיוחד. במקרים כלליים אלה, אסביר מדוע אני עומד על הנוסח שהצעתי. יש לבית המשפט זכות וצורך ואפשרות להיכנס רק לענין אחד - לענין סיעור הפיצויים. אשר לטיב הפיצויים, אם זו קרקע או אם זה כסף - זאת אינני רוצה לתת לערעור בפני בית-המשפט, מפני שבית-המשפט אינו יכול לבחון מהצד הענייני האם לממשלה יש עוד אדמה או אין. אין הוא יכול להצביע באופן קונקרטי על קרקע מסוימת ולומר

לממשלה שתיתן קרקע זו. הוא יכול להגיד: תני לו קרקע בכל מקום; והחלטה זו תישאר ריקה אם הממשלה תטען שאין לה קרקע נוספת.

ח. רובין: אני מציע: (א) להגיד, בעליו של נכס נרכש זכאים, ברישאה של סעיף-קטן (א); (ב) בסיפא, בשורה שלפני האחרונה, המקום, בין רשות הפיתוח ובין הבעל, לכתוב, בין רשות הפיתוח ובין הבעלים; (ג) להוסיף את הפסקה: הגיעו הצדדים לידי הסכם, יאושר ההסכם על-ידי בית המשפט המחוזי ויכנס לתקפו עם אישורו. שר המשפטים יתקין את תקנות הדיון בקשר לכך.

החלטה: הוחלט לקבל את הצעת חבר הכנסת רובין, לכתוב, בעליו של נכס נרכש זכאים ברישאה של סעיף-קטן (א).

ה צ ב ע ה

בעד הצעות (ב ו-ג) הנ"ל של חבר הכנסת רובין - 1 קול
נגד - סיעות

ההצעות נדחו. זכות הסתייגות לחבר הכנסת רובין

בעד סעיף-קטן 3 (א) לפי הצעת חבר הכנסת אזניה - 5 קול
בעד סעיף-קטן 3 (א) לפי נוסח הועדה - 2 קול
בעד הצעת הנוסח של חבר הכנסת קסיס - 1 קול

הצעת הנוסח של חבר הכנסת אזניה, בתקבלה, זכות הסתייגות לחברי הכנסת רובין, אונא, קסיס.

סעיף-קטן (ב)

היו"ר מ. אונא: בסעיף-קטן (ב) יש שתי גרסאות מצד הועדה, וכן הצעת חבר הכנסת אזניה והצעת חבר הכנסת קסיס.

ג. אזניה: מבקש לתקן את הצעת כך: אחרי המלים: "היה בעליו של נכס נרכש אדם שעקב פרנסתו מן החקלאות", אצי מציע להוסיף את המלים, "בנכס זה".

ג. חת: יכול להיות שעיקר פרנסתו לא היתה מן הנכס הזה. אני מציע לכתוב: "אם הנכס הזה שמש לצרכים חקלאיים". אם המדובר בנכס ששימש לצרכים חקלאיים, לא חשוב אם היה עיקר הפרנסה או לא. אדם יכול לבקש שיתנו לו קרקע חקלאית, משני טעמים: (א) אם הנכס שלקחו ממנו היה נכס חקלאי; (ב) אם הוא בעצמו היה חקלאי.

י. וייץ: אני חושב שהשיקול של "אם היה נכס חקלאי" איננו שיקול נכון. אומרים: אם היה חקלאי שעיקר פרנסתו חקלאית מהנכס הזה, הרי הוא זכאי. זה כולל כבר גם מה שמציע חבר הכנסת חת.

ח. רובין: אני מציע לכתוב: "היה בעלו של נכס נרכש שעיקר פרנסתו כחקלאי מהנכס".

ע. אסף: אני מציע: "היה הנכס הנרכש נכס חקלאי אשר שמש כדי עיקר פרנסתו של בעליו ואין לו קרקע חקלאית אחרת כדי מחייתו".

ח. כהן: אני מציע: "משם הנכס הנרכש לחקלאות והיה מקור עיקר פרנסתו של בעליו, ואין לו קרקע אחרת כדי מחייתו".

י. הררי: עכשיו מוציאים תעודות על קרקע שנלקחה ב-1948. צריך, איפוא, לפרט מתי היה עיקר פרנסתו על החקלאות. אם הכוונה לאז - צריך לוסר זאת.

ח. רובין: חבר הכנסת הררי צודק, וזה צריך להיאמר בגוף החוק.

ח. כהן: אפשר לכתוב: שימש הנכס הנרכש לחקלאות והיה מקור עיקר פרנסתו של בעליו, ואין לו קרקע אחרת כדי מחיתו, והיה ערב לקיחתו...".

ס. ססימ: יש מקום סתום בהצעת חבר הכנסת אזניה, שעל כל פנים דורש תוספת הבהרה. אתן דוגמה במקרה של אדם שעיקר פרנסתו מן הנכס החקלאי. אדם היו לו 30 דונם. 10 דונמים נלקחו ממנו ו-20 דונמים נטארו בידי; ואז עיקר פרנסתו על 20 דונם ולא על 10 דונם. זאת אומרת שבמקרה כזה לא יתנו לו פיצויים על 10 דונם ולא ישלימו לו את פרנסתו, בעוד ש-10 הדונמים האלה הם החלק המסלים את פרנסתו. הנקודה העקריה היא, איפוא, שהאדמה תספיק למחיתו.

על כל פנים, אם יש החשש של בעלות נרחבת מדי, הררי באפשרותכם לקבוע שיעור מקסימאלי, שלמעלה ממנו לא יתנו תמורה מלאה. אני חוזר ואומר שעליכם לבחון יפה גם את התוצאות הכלכליות שעלולות להביא לידי מטבר חריף בין בעלי האדמות הערבניים. העיקר אינו הניסוח, אלא רוח הסעיף.

ס. טטנר: נדמה לי שסודרת פה אי-הבנה. בפירוש נאמר פה שהרשות המוסמכת תציע לאדם שהיתה לו קרקע מספקת - קרקע אחרת במקום זה. לעומת זאת אי-אפשר לעצמנות להצעת חבר הכנסת קסיס, שאם לא היתה לו די אדמה, חייבים להסלים לו את הקרקע הזו. אם לא לזאת התכוון, הררי מה סרצה להבטיח כלול בחוק. הכוונה היא, שלכל מי שהיתה לו קרקע כדי מחייה והיתה זו קרקע חקלאית, תוצע לו סכמת קרקע מספקת.

הינ"ר ס. אונא: בהצעת חבר הכנסת אזניה כתוב בפירוט: "אם הקרקע האחרת יש בה כדי מחיתו", ועל ידי כך בכל זאת מובטח הדבר מצד זה.

ב. אזניה: אני שואל אם לתת לו כבעלות כולל גם החכרה מאדמת הווקף, למשל; אנחנו יכולים בזאת לפתור את השאלה על-ידי מתן קרקע למעשה. אם הנוסח הקיים אינו כולל אפשרות זו, צריך למצוא נוסח שיבהיר סצריך לתת לו או לבעלות או להחכרה.

י. הררי: נאמר, מלאים או חלקיים", ועל כן הנוסח כולל אפשרות כזו.

ח. כהן: "מלאים או חלקיים" פירוטו, שהוא מקבל פיצוי טלא או חלקי, ואם נוסף על הקרקע גם כסף, או לא. אבל אין אפשרות של מתן פיצוי על-ידי קרקע באופן אחר מאשר העברת בעלות. לפי הסעיף הזה אין שום ספק שאף בית-משפט לא ירסה מתן פיצויים בצורת החכרה. אם יש כוונה כזו, צריך לכתוב זאת באופן אחר.

י. הררי: לפי הצעת חבר הכנסת אזניה, אינני רואה פה אף מקרה שיגיע בכלל לבית משפט, כי את הדבר הזה תקבע רשות מוסמכת אשר תיקבע על-ידי הטר בכללים שייקבעו בתקנות; והוא יכול לקבוע סנותנים פיצויים חלקיים על-ידי חוזה חכירה פלוס הפרש בכסף, למשל. על כן אינני רואה כל מניעה לתת אפשרות פיצויים בחכירה.

ג. חת: אני מבין שעין כוונת המחוקק לפיצויים בבעלות בלבד. על כן אני מציע להוסיף זאת.

ח. כהן: אפשר לכתוב: "מלאים או חלקיים", נכס מקרקעים אחר, אם על-ידי העברת בעלות או על-ידי חכירה לזמן ארוך".

ע. אסא: אני חושב צריך להוסיף הגבלה, שבמקרה שאדם יקבל קרקע תמורת קרקע, אין זה פוסד אותו מכל הזדבנות שהיו לו על הקרקע שנלקחה ממנו. אני חושב שזה צריך להיאמר בגוף החוק.

י. וליץ: אם היה חייב כסף, זאת אומרת שלא היה בעל נכס.

ח. כהן:

טעיה 3(ב) דין בחישוב הפיצויים. אם אדם היה בעל
בכס שהיה מועדף למשכנתא ולכל סיני חרבות מאוריות,
כי אז כקובן ערך הנכס הנרכש יורד על-ידי ניכוי כל מותם היעבודים
החובות שרצו עליו, והוא מקבל כפיצוי קרקע בערך מתאים; זאת אומרת לא
לפי ערך הנכס הנרכש בלי להתחשב ביעבודים, אלא בניכויים מתאימים.
יש בהצעת חבר הכנסת אזניה פסקה לגבי מיבילמוס שאין לרדל מכורו בכל מקרה,
כדי לאפשר לו מחיתו.

ח. רובין:

כאן מוזכרות תקנות שצריכות לקבוע את זוטן החישוב.
אלו הן תקנות שלפי מהותן אינן תקנות ביצוע אלא
באופן מטריאלי הרי זה בעצם חוק (אם כי באופן פורמאלי הן תקנות).
אני מציע, או לנטח אותן כתוספת לחוק, או לומר שהן טעונות אישור
של הועדה.

ז. ורהפטיג:

נדמה לי שכדי להחיר טפק צריך לומר: "תמורת הפיצויים
המגיעים לו, כולם או מקצתם", במקום "פיצויים
מלאים או חלקיים". זאת אומרת, שחייבת רשות הפיתוח להציע לו קרקע
תמורת הפיצויים המגיעים לו, כולם או מקצתם, כך שאם לא מגיעים לו
בכסים - כי הנכס עמוס חובות יתר על המדיה - אינו מקבל.

י. וייץ:

אני מציע את הנוסח הבא: "...חייבת רשות הפיתוח
לפי דרישתו, להציע לו תמורת הפיצויים המגיעים
לו, כולם או מקצתם, בבעלות או בחכירה לזמן ארוך בכס שקרקעים אחר
כדי מחיתו. סוג הנכס המוצע, מקומו, שטחו והערכתו לענין חישוב
הפיצויים ויכולת המחיה, יקבעו על-ידי רשות מוסמכת...וכו."

ח. כהן:

במקום הסלים "יכולת המחיה" אני מציע לכתוב:
"סיפוק כדי מחיה".

י. וייץ:

העיקר הוא, שהטעיה הזו כולו יהיה תחת רוח אחת,
של שמירה על המחיה.

מ. קסל:

אני רוצה לתקן את הצעת חבר הכנסת אזניה, כדי
שיתחם לכך שהאדמה המוצעת תמשיך לפרבטת מטפחתו;
לא לעצמו אישית.

י. וייץ:

בודאי, אבל מה אם אין לו מטפחה?

היו"ר מ. אונא:

הביטוי "כדי מחיתו" כולל את אלה התלויים בו.

מ. קסל:

בענין הפיצויים או בבעלות או בהחכרה, היכן היוטר?
אדם מוסר אדמה שרעום כל הוא בעליה, והיצד זה
במקום זאת תינתן לו אדמה בחכירה? אפנים במקרה שהוא חוכר, לא תינתן
לו אדמה בבעלות.

ט. שטנר:

לגבי המילה הראשונה, עלינו בכל זאת לשמור על
הגדרה מסוימת: כמו לגבי הבעל כן גם לגבי מי שזכאי
לקבל פיצויים; וזה בכל זאת אינו אחד שעליו היו חובות מסויימים
לפרבטת ביתו. אבל אם במקום המושג "בעל" נכניס מושג הרבה יותר רחב,
הרי נטיל התחייבויות שיש טפק אם יוכלו בכלל לעמוד בהן. על כן רצוי
להשאיר את האינדנטיות בין הבעל עצמו ובין מי שזכאי לקבל פיצויים.

ביחס לענין ההשכרה, יש פה שאלה טעמית; יש חלק של
אדמות, ווקף-טחין בעיקר, שלצד המצב הנוכחי אין הצדקה להעביר אותן
לבעלות מוחלטת, אבל יש אפשרות להחכיר אותן לתקופה ארוכה מאד; ולא
צריך לסגור את הדרך החוקית לביצוע הדבר.

ח. כהן:

הנוסח של חבר הכנסת אזניה, עם התיקונים שנתקבלו
יהיה כך: - "שטח הנכס הנרכש לחקלאות והיה מקור
פרבטתו העקרי של בעליו, ואין לו קרקע אחרת כדי מחיתו - חייבת רשות
הפיתוח לפי דרישתו, להציע לו בכס אחר, בין בבעלות ובין בחכירה,
כפיצויים על הנכס הנרכש, כולם או מקצתם. סוג הנכס המוצע, מקומו,
שטחו, תקופת חכירתו והערכתו הן לענין חישוב הפיצויים והן לענין סיפוקו
כדי מחיה, יקבעו על-ידי רשות מוסמכת שתמנה על-ידי השר בהתאם
לכלליה שייקבעו בתקנות".

י. הררי: כל זה צריך להיות זכותו של האיש, אבל אם אינו טבע-
רצון מטה שהחליטה הרשות המוסמכת, צריך שתינתן לו
אפשרות לחזור לאפשרות של פיצויים לפי סעיף 5.

ח. כהן: כל הצעה חלוייה בקבלה.

ח. רובין: לפי נוסח היועץ המשפטי נגמר הסעיף במלים: "בהתאם
לכללים שיקבעו בתקנות", ואני מציע להוסיף את
המלים: "התקנות טעונות אישור ועדת החוקה חוק ומסמך של הכנסת". האם
התקנות בוגעות לכללים לפיהם פועלת הרשות המוסמכת?

ח. כהן: התבאים האלה ליקבעו על-ידי רשות מוסמכת אשר תתמנה
על-ידי שר המשפטים בהתאם לכללים שיקבעו בתקנות.

ז. ורהפטיג: אפילו לפי הסיפא אפשר לפרש שהתקנות שייכות רק
לענין המנויים.

ח. כהן: אני מסכים לשנות את הנוסח הקודם ולכתוב כך:
"...יקבעו בהתאם לכללים שיקבעו בתקנות על-ידי
רשות מוסמכת שתתמנה על-ידי השר".

י. הררי: אני מתנגד להצעת חבר הכנסת רובין מבחינה חקיקתית
בכלל, כי אין לנו שלשה טובים של חקיקה. יש חוקים
שהכנסת מחוקקת וישנן תקנות שהשר מוציא, וכל התקנות חשובות במידה שווה.
חבר הכנסת רובין מציע שהחלטות שיקבעו בחוק, אבל ברגע שניתנת הסמכות
לשר, הוא צריך להתקין תקנות.

נ. חת: אני בכל זאת חושב שלא נכון להכניס את הקטע האומר
שהנכס צריך היה להיות מקור פרנסתו העקרי.

ה צ ב ע ו ת

בעד הצעת חבר הכנסת רובין, לכתוב: "התקנות טעונות
אישור ועדת החוקה, חוק ומסמך של הכנסת"
1 קול -
רוב -
ההצעה לא נתקבלה. זכות הסתייגות לחבר הכנסת רובין

בעד הצעת המחיקה, של חבר הכנסת חת
2 קולות -
רוב -
ההצעה נדחתה. זכות הסתייגות לחבר הכנסת חת

בעד הצעת הנוסח האומר: "שמש הנכס הנרכש לחקלאות
והיה מקור פרנסתו העקרי של בעליו, ואין לו קרקע
אחרת כדי סחיתו - חייבת רשות הפיתוח לפי דרישתו,
להמציא לו נכס אחר, בין בבעלות ובין בחכירה,
כפיצויים על הנכס הנרכש, כולם או מקצתם. סוג
הנכס המוצע, מקומו, שטחו, תקופת חכירתו והערכתו,
הן לענין חישוב הפיצויים והן לענין סיפוקו כדי
סחיה יקבעו בהתאם לכללים שיקבעו בתקנות על-ידי
רשות מוסמכת שתתמנה על-ידי השר".
6 קולות -
1 קול -
בעד הצעת הנוסח של חבר הכנסת מ. קסיס

הצעת הנוסח הנ"ל נתקבלה. הסתייגות לחבר הכנסת קסיס

2. נוהל הדיון והחלטת יסוד

היו"ר מ. אונג: לפני שבועיים הוכנס לתיק חברי הועדה הפרק של חוקי יסוד על הכנסת, ועלינו להחליט באיזו צורה להעביר את הדבר למליאת הכנסת. היו שתי הצעות: (א) שהועדה תדון בהצעה ואחר-כך תעבירה למליאת הכנסת לקריאה ראשונה; (ב) היות ואנחנו סביאיים את החוק רק לקריאה ראשונה ואחר-כך יחזור החוק לוועדה, נסתפק בשלב זה בכך או ניתן אפשרות להוסיף עניינים שאינם סופיעים בהצעה, ונעביר את הצעת החוק בלי דיון מפורט למליאה.

לשם תמיכה בהצעה השניה ברצוני לומר כי יושב-ראש הכנסת פנה לוועדה ובקש למצוא דרך להחיש את הבאת חוקי היסוד לפני המליאה, ונדמה לי שיהיה מוצדק בצורה כזו להחיש את הבאת החוק, היות ובין כה וכה מובטח דיון מפורט וממצה אחרי הקריאה הראשונה בוועדה.

ב. חת: אני תומך בהצעה השניה והווסואל אולי אפשר לבוא לידי הבנה עם ועדת הכנסת שבכל הפרק הזה של חוקי יסוד, לא ינהגו לפי הפרינציפ של נושא חדש. אני תומך שההצעה תלך יסר לקריאה ראשונה ותידון במפורט בקריאה שניה, בתנאי שתהיה הסכמת ועדת הכנסת להצעת.

ז. ורהפטיג: אני תומך בהצעה הראשונה ומציע להקדיש להצעה עוד ישיבה אחת או שתיים, ועל כל פנים שזה יהיה הסעיף הראשון בישיבתנו ביום ב'.

ז. הררי: בדרך כלל אין ספק שהיה טוב אילו דנו מחדש בעניינים יסודיים כל כך גם בוועדה, כי ועדת-המסנה היתה פה כעין גוף מציע. אבל אי אפשר להתעלם מהצד השני - שכל עניין חוקי היסוד נמשך כבר זמן רב וזה רק הפרק הראשון שיובא למליאת הכנסת. חבר הכנסת חת מבקש שכל אותם הכללים שנוגעים לגבי נושא חדש בחוק רגיל, לא יחולו לגבי חוקי היסוד; ולדעתי צריך לתמוך בהצעה זו ואז לקבל את ההצעה השניה.

ד. בר-רב-האי: פרק זה מדבר על הכנסת. כל שאלה שמתעורר בקשר לכנסת, איננה נושא חדש. שום דבר שנוגע לכנסת אינו יכול להיות נושא חדש.

ח. רובין: בשלב שבו אנחנו נמצאים, שום דבר אינו יכול להיות נושא חדש.

ז. ורהפטיג: הייתי חבר ועדת המסנה אבל הודיעו בה והוחלט שהחומר יעבור למליאת הועדה על טנת שתעבור על כך לפני הגשת ההצעה למליאת הכנסת. על כן התיחסתי לעבודה בוועדת המסנה כאל עבודה פרלימנארית, וטוטר גם להגיד שהעבודה בוועדת-המסנה לא היתה כל כך יסודית, מתוך ידיעה שהדבר יובא לוועדה. זו טענתי הפורמאלית.

לגופו של עניין, האם יש חוקים שצריך לעבוד עליהם ביתר יסודיות מאשר חוקי יסוד? נדמה לי שאנחנו מתייחסים לחוק הזה יותר מדי בקלות ובפחות מדי העסקה. אני מציא לא לשנות את החלטת הועדה, ולהקדיש ישיבה אחת או שתיים לדיון בעיות העקרוניות, לפני הגשת ההצעה למליאה.

היו"ר מ. אונג: אני מציע הצעת פשרה, כי יש יסוד לטענה הפורמאלית של חבר הכנסת ורהפטיג. נקדיש ישיבה אחת לחוק זה, שבה נקבל דין-וחשבון על הדיונים בוועדת-המסנה, וכל חבר יוכל להוסיף אם הוא סבור שחסר משהו.

ב. חת: אני נדהם לסמוע טועדת מסנה לא התייחסה ברצינות לעבודתה, ועדה במליאתה לפעמים אינה יכולה לשקול איזה דבר בצורה יסודית, ולשם כך היא מעבירה אותו לוועדת-מסנה; אבל חברי ועדת-המסנה צריכים לעשות את עבודתם ביסודיות. אם לא כן - למה נסנה ועדות מסנה? עם כל הכבוד להצעת היושב-ראש, כמה יתוקן הדבר עם בישיבה אחת נוספת נשמע דין-וחשבון ויעירו הערות? נדמה לי שאנחנו יכולים לקבל את ההצעה השניה, ואחר כך תהיה אפשרות לדון פה על כך בפרוטרוט.

ג. שרזי:
אני חושב שדחייה פירושה רק בזבוז זמן. או שהועדה במליאתה מטילה על ועדת מטנה לעשות עבודה שאינה יכולה לעשותה בעצמה - וגז הדבר צריך להתקבל על ידנו כעבודת הכנה. אילו היו הסתייגויות, יש טעם להביא את הדברים לדיון בנקודות אלו. אם נקבל את הצעת חבר הכנסת ורהפטיג בתוספת ההצעה שלו, דומני שאין כל הגיון למנות ועדות-מטנה. אני מציע להביא את ההצעה לכנסת לקריאה ראשונה. כל מה שאפשר להציע תחת הכותרת "הכנסת" איננו נושא חדש ויכול לבוא לדיון.

ח. רובין:
בקטלי היא, שענין זה לא יסוכם על-ידי הצבעה עכשיו, מכיון שחבר הכנסת בר-יהודה, שהוא יו"ב-ראש ועדת המטנה, אינו בוכח כאן. דעתי בתור חבר מליאת הועדה היא: תפקידה של ועדת מטנה, לנסח שיוטה ראשונה. חוקים קונסטטוטיונאליים הם ענין רגיש ואינני סוכן לוותר על זכותי לדון בדבר לפני שזה עובה לכנסת. הדיון כאן יהיה על יסוד ההצעה שלפנינו, ואני מזהיר בפני "אפיטנסי" מופרז, בו בזמן שלא מהרנו בדרך כלל. על כן אני בעד קיום ישיבה אחת או שתיים בענין זה.

ד. בר-רב-האי:
אני רואה לחובה, בהעדר יו"ב-ראש ועדת המטנה, ולאחר חילופי הדברים, לומר כמה מלים על אופן עבודתה של ועדת המטנה הזו. הייתי שותף לישיבותיה, אבל אין ועדת מטנה זו בכלל דומה לוועדות מטנה אחרות שיש בידן הצעת חוק שעברה את הדיון הראשון בקנסת ומליאת הועדה אומרת להם שלאור הדיון במליאת הכנסת יביאו הצעה מסוכמת והסתייגויות. ועדת מטנה זו גם אינה מסקפת את יחסי הכחות לא רק בכנסת, אלא ייתכן גם לא במליאת הועדה הזו. על כן יוצא שהיא לא דאתה את תפקידה בזה, שעל ידי הצבעה תקבע בדיוק מה דעת רוב החברים בוועדת המטנה.

היינו קטורים להחלטה שהחומר יובא לדיון במליאת הועדה. על כן, אם כי היו לי כמה הערות לסקסט, לא התעכתי עליהן מתוך ידיעה שיהיו דיונים במליאת הועדה ובכנסת. לא היה ענין אף לאחד מחברי ועדת המטנה להביא בעייה להכרעה בהצבעה. בכל זאת גם זה אינו מפריע לי היום. הדבר סכוון לדיון בכנסת, ואני בעד זה שישיבה אחת תוקדש לזה על-מנת לקבוע את הנוסחה שתובח על שולחן הכנסת.

ז. הררי:
ביחס לוועדות מטנה בכללן - ולדעתי אין זה חל על ועדת מטנה זו - ישנו נוהג מאוטר על-ידי ועדת החוקה. ידוע שיטנם שלשה סוגים של ועדות מטנה, ולגבי כל חוק מחליטים למפרע גאיזה צורה מוסרים אותו; אבל כל זה אינו חל לגבי ועדת מטנה זו.

אני מציע שבקבע ישיבה אחת או שתים לעקרונות ולסכום המלצות הועדה, כי אינני חושב שההצעה די בטלה כדי להעבירה יטר לכנסת.

היו"ר מ. אונא:
אני מתקשה להגדיר מלכתחילה מה הם סעיפים עקרוניים ומה אינם סעיפים עקרוניים, לפי הצעת חבר הכנסת הררי. אני התייחסתי לאפשרות להציע נושא חדש.

ז. ורהפטיג:
החומר טובא למליאה בטם ועדת החוקה ולא בטם ועדת-המטנה; והיה ידוע בוועדת מטנה שהדבר יוחזר למליאת הועדה. אין אפשר לומר אחרת אחרי שעבדנו כל הזמן לפי שיטה זו. לכן נדמה לי כי הצעת חבר הכנסת הררי היא נכונה בהחלט. הייתי מציע לקיים אפילו ישיבה מיוחדת ביום א', על מנת לגמור את הדיון.

היו"ר מ. אונא:
יש דעה האומרת שאפשר להגיש את ההצעה יטר למליאת הכנסת, ויש דעה שניה - שצריך בכל זאת לקיים דיון מוגבל בוועדה. בהתאם לבקשה לא נצביע עכשיו אלא בישיבה הבאה, בלי ויכוח נוסף.

החלטה:
בישיבה הבאה של הועדה תיערך הצבעה לגבי שתי ההצעות על נוהל הגשת הצעת החוק למליאת הכנסת, ללא קיום ויכוח נוסף.